

Framsidan nummer 2/1999

Endast text

- [Ledare](#)
- [Skönlitteraturen - hur mås det?](#)
- [Hjälp är på väg](#)
- [Pennstumpen - ett skrivande nätverk](#)
- [Romantik för vuxna flickor](#)
- [Skönlitteraturen lever](#)
- [Det goda boksamtalet](#)
- [Inspiration och upplevelse](#)
- [Mitt livs roman](#)
- [Invitation till Norra Bohuslän](#)
- [Det var en solig morgon i norra Bohuslän](#)
- [Baksidan](#)

Ett bildat folk

"Skönlitteraturen blomstrar, utlåningssiffrorna stiger, folkbildarna rapporterar allt större deltagarkadrer och medvetandet om att vi lever i ett utbildningssamhälle växer sig allt starkare".

Detta utrop kommer inte från någon av de verksamhetsberättelser som framställs vid regionens bibliotek i dessa dagar, utan är ett citat ur Bengt Nermans bok "Demokratins kultursyn" från 1962.

Ännu på 60-talet fanns bland biblioteksfolk och folkbildare en förhoppning och förtröstan att en höjd utbildningsnivå också skulle innebära ett större intresse för kultur och litteratur. På 60-talet gick 10% av befolkningen vidare till gymnasiala studie, idag är det 80-90 % som skaffat sig utbildning på denna nivå. Har vi då blivit ett bildat folk?

Enligt Emin Tenström, professor i humanekologi och framtidsdebattör, framlever vi ofta våra liv i globala byar - zappande mellan såpoperor och infotainmentprogram - lika dåligt informerade som våra förfäder, vars information var byskvallret på kyrkbacken varje söndag.

Leif Alsheimer, domare, advokat och lektor vid Internationella Handelshögskolan i Jönköping kallar sina studenter för "de nya barbarerna". De har högsta betyg i alla ämnen från gymnasiet, ett kulturintresse begränsat till MTV och ett lågt handikapp i golf. Han har tvingats lägga in ett stort pensum i skönlitteratur i litteraturkursen för de blivande juristerna och ekonomerna för att öppna deras begränsade kulturella intressesfär och öka deras förmåga till inlevelse och empati. Därtill är skönlitteraturen ett oöverträffat redskap, menar Alsheimer.

Skönlitteraturen används som ställföreträdande h xxxxxx Hur arbetar vi idag på biblioteken med detta redskap? Har det glömts bort i ambitionen att digitalisera katalogerna, koppla upp oss till internet och ge service till kunskapslyftets studerande? Tror vi att utbildad och bildad är synonyma begrepp?

Vi vet att barnbibliotekarierna är idoga ambassadörer för den skönlitterära barnboken men hur bär vi oss åt med skönlitteraturen för vuxna? Sätter vi in den i hyllan och hoppas på det bästa?

Vi hoppas med detta nummer av Framsidan att starta en diskussion på varje bibliotek om skönlitteraturens ställning på folkbiblioteken. Har biblioteken något ansvar eller är felet bara skolans, tidsandans, samhällsutvecklingens etc.

Vi inleder också i denna Framsida en serie presentationer av biblioteken i vår region. Först ut är norra Bohuslän som representerar regionens spännande gränstrakter. Hit strömmar pengar och norrmän. Överallt pågår ett intensivt byggande.

I boken Gränsmöten; kulturhistorisk antologi för Bohuslän, Dalsland och Östfold, utgiven av Strömstads Museums förlag i år beskriver en rad forskare vad som utmärker gränstrakter och dess människor. Varje gång storsamhället, nationalstaten med byråkratiska bestämmelser försökt hindra gränssamarbetet har de enskilda människorna, på det personliga planet, ökat alla sina gränsöverskridande aktiviteter.

Även om Gränsmöten är en fackbok rekommenderar jag den varmt till varje person - nyfiken på våra gränstrakter i norr.

Lena Skoglund

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/ .Senast ändrad den 27 maj 20021999.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

"Skönlitteraturen - Hur mår det?"

GUNNAR SÜDOW

1983, konstaterade den gamle BHS-matadoren och litteraturforskaren Yngve Lindung följande i sin rapport i boken "Skönlitteratur på bibliotek" : "*Det viktiga som inträffat i inköspolitiken är dock, jämfört med för några årtionden sedan, bibliotekens kraftigt, kanske man kan säga radikalt förändrade inställning till populärlitteraturen*". Då handlade det om att man hade släppt in den sk lättare litteraturen in i det kommunala litterära finrummet - biblioteket. Och det hade man gjort med besked. Men vad hände sen? Blev det några effekter på utlåningsstatistiken? Hur mår skönlitteraturen nuförtiden? Låt oss göra några nedslag i de gamla källorna och betrakta ett antal siffror.

Vi börjar med "Boken - en översikt" (Rapport från Statens kulturråd 1987:3). Där läser jag att de kommunala biblioteken lånar ut över 70 miljoner böcker. Bokutgivningen 1985/86 var fördelat i procent - Skönlitteratur 38% - Facklitteratur 41% och - Barn-och ungdomslitteratur 20%. 1976 gavs 1 682 skönlitterära titlar ut; 1985 är antalet uppe i 2 176. I slutet av 70-talet består utgivningen av ungefär lika många svenska original som översättningar. I början på 80-talet hände det något, sakta men säkert gick de skönlitterära översättningarna om de svenska originalen i antal, för att 1985 vara hela 500 stycken fler. 1983/84 ökade också översättningarna sin försäljningsvolym med 40 %. Ett kuriosum i samband med detta är att 1985 års absolut mest sålda bok, alla kategorier, var fransmannen Gray Joliffes lilla bagatell "Mannens bästa vän". (Ja, vem den handlade om kanske inte är så svårt att lista ut).

Och så till biblioteken: Antal utlån

1976 - 73, 5 milj
1983 - 78 milj
1984 - 75 milj
1985 - 73, 5 milj

De två senare årens siffror betraktades som ett negativt trendbrott; 4 miljoner färre lån. "Samtidigt har biblioteken haft mer personal, längre öppethållande och införskaffat flera nyförvärv än någonsin tidigare," konstaterade man i "Boken - en översikt". Och ur statistiken kunde man utläsa det bestickande; att det var skönlitteraturen som stod för denna minskning, - 4, 5 milj lån. Facklitteratur och barn-och ungdom stod för en ökning med 0, 8 milj.

Bokbeståndet ökade med 37% åren 1976-1986 (från 32 miljoner till 44 miljoner böcker). Nyförvärven 1976 uppgick till drygt 2 miljoner - 1985 var det 2, 4 miljoner. Hur mycket av det som var skönlitteratur har dock varit svårt att riktigt utrona. Men en uppgift från 1981 säger oss att inköpsvolymen beträffande skönlitteratur minskade med 23% jämfört med 1977/78.

Ja det var då det! Hur ser det då ut i något färskare källor?

Skönlitteraturens ställning och utveckling kan låta sig beskrivas med följande diagram, hämtat ur "Boken i tiden" (SOU 1997:141).

Boklån - fördelning på litteraturkategorier

(Diagram saknas se tryckt version)

Eller så här, genom Folkbibliotekens utlåningsstatistik 1987-1997 (Statistisk Årsbok 1999)

(Diagram saknas se tryckt version)

Noterbart och glädjande är att utlåningssiffrorna pekar uppåt efter bottennoteringen 1991 på 66, 4 milj lån, och att 1997 års siffror nästan är i paritet med 1976 och 1985 års siffror - och uppåttrenden håller väl i sig ? ! Betydligt tråkigare är att se att skönlitteraturens kräftgång också tyvärr håller i sig. Under perioden har man tappat i andel från 34 ner till 27%. Samtidigt har fackboksutlånen ökat från 23 till 32 %, medan barnböckernas andel i stort är lika stor, drygt 40%. "De senaste 20 åren har biblioteken förstärkt sitt bestånd av barnlitteratur genom att nyförvärven till nästan 40% utgörs av sådana böcker. Uppgifter om hur det resterande bokbeståndet fördelar sig mellan facklitteratur och skönlitteratur för vuxna saknas i statistiken" står det i "Tjugo års kulturpolitik 1974-1994 - En rapport från Kulturutredningen SOU 1995:85".

Avslutningsvis och som avrundning, något om bokproduktionen. Bokproduktionen i Sverige ökar. Sett mellan åren 1987 -1997 så är det ett plus på 1.555 titlar (från 11 655 till 13 210). Ser man till kategorier; så ökar under samma period fackböckerna med 2. 033 titlar (från 8 198 till 10 231). Och vad har hänt med den skönlitterära produktionen - Jo, ett minus på 388 titlar (från 2 311 till 1 923). Barnböckerna minskar med 90 titlar (från 1 146 till 1 056).

Görs ytterligare en jämförelse så minskar utgivningen av svensk skönlitteratur i original under åren 1992-1997 med 115 titlar (från 946 till 831), översättningarna minskar med 34 (från 1033 till 999), men är 168 fler än de svenska.

Efter denna sifferexcurs står det väl helt klart att sedan 70-talet har skönlitteraturens inköp och framför allt utlån haft en starkt vikande tendens.

- Skönlitteraturen på de svenska folkbiblioteken mår inte bra !
- Ska det vara så ?
- Nej, åt detta bör något göras!

Gunnar Südow

[Innehållsförteckning](#)

Hjälp är på väg.... ! Skönlitteratur 2000

GUNNAR SÜDOW

Bibliotekspersonal behöver mer utbildning och kunskap för att återvända till basaktiviteten - få människor att läsa mer, hitta nya författare och att återupptäcka de gamla skatterna. Bibliotek och böcker har vi. Och personal finnes.

Regionbiblioteket kommer därför att genomföra ett omfattande utbildningsprojekt i just skönlitteratur som vänder sig till all bibliotekspersonal i regionen. Det startar i nov 1999 och pågår under hela år 2000 - därför har vi valt att kalla projektet **Skönlitteratur 2000** - med förväntade positiva effekter för nästa millenium. Syftet är att höja kompetensen och fördjupa kunskapen om både svensk och utländsk skönlitteratur med tonvikt på vuxenlitteratur.

Skönlitteratur 2000 omfattar 10 stycken utbildningsdagar som kommer att ges på 3 platser regionen - Göteborg, Skövde och Uddevalla, och är tänkt att innehålla delar som ex genregenomgångar, tendenser i samtidslitteraturen, prosa, lyrik, författarmöten, om skrivprocessen m m

Start sker i Göteborg den 22 nov under rubriken: *Vårt behov av mord.*

Program - Innehåll - Anmälningsblankett: Kommer snart!

Missa inte det!!!!

Gunnar Südow

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/ .Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

Pennstumpen - ett skrivande nätverk av kvinnor

KERSTIN LORENTZ

Det var en ljuvlig sensommarkväll på Tjörn. Vi hade just anlänt till Billströmska folkhögskolan efter ett besök på Birgitta Stenbergs Åstol. Vi blev sittande i trädgården medan mörkret föll; det var helt otänkbart att gå till sängs. Det skulle visa sig bli skrönornas natt: ett pärlband av berättelser ur livet, berättade av en handfull kvinnor i olika åldrar och med varierande livserfarenheter.

Början

Jag tror att det var då det blev självklart att fortsätta ett samarbete för att stödja varandra i skrivandet. Vi bildade skrivarnätverket *Pennstumpen*. Många har skrattande undrat varför vi inte heter *Pennstumpan*, men det har av någon anledning inte uppskattats av deltagarna.

Utgångspunkten var alltså ett skrivarläger med Birgitta Stenberg som inspiratör. Men egentligen kan man säga att det hela började i och med att *Föreningen Kvinna Skaraborg*, tillsammans med det dåvarande länsbiblioteket i Skara, i samband med den första kvinnomässan i länet 1991, utlyste en litteraturpristävling. Uppmaningen var att dokumentera kvinnors liv i Skaraborg. Det var länsstyrelsen som gav ekonomiskt bidrag till att projektet kunde genomföras.

Föreningen Kvinna Skaraborg har arrangerat flera mässor och programmen har alltid innehållit avsnitt om skrivande. Vid ett tillfälle engagerades Merete Mazzarella för att hålla i en "skrivarverkstad" med titeln *Att skriva sig själv*. Den 22-24 oktober är Falköpings kommun värd för mässan.

Hur går det till?

De tretton deltagande kvinnorna är geografiskt spridda i det gamla länet men med en tyngdpunkt i Skövde. Vi träffas den sista söndagen i varje månad under vår och höst. Hur går då mötena till? Ansvaret för programmet cirkuleras och det innebär att den som har ansvaret för mötet också är fri att bestämma inriktning och ämne för skrivandet. Vi läser upp våra alster för varandra för att sedan lämna ordet fritt för synpunkter och kritik. Det är oerhört svårt att ge kritik på ett positivt sätt, och det har funnits perioder då detta inte har fungerat alls. Det är väldigt lätt att endast diskutera själva ämnet och lämna den språkliga formen och textens uppbyggnad därhän. Sommaren 1998 hade vi en sammankomst, återigen på Tjörn, för att lära oss att arbeta bättre i gruppen. Ledare var Ami Lönnroth.

Pennstumpen har även framträtt i olika programsammanhang. Det har varit lyrikuppläsning i samband med den internationella kvinnodagen, frukostevenemang med musik m m. Deltagarna har framträtt i press och radio.

Stödjepunkt

Jag har fungerat som en stödjepunkt som har kallat till möten, haft kontakt med författare, sett till att tänja på de medel som vi har haft. Det har varit bra att en institution av vår typ tar på sig en sådan roll. Det ger auktoritet åt arbetet samtidigt

som det ställer krav på deltagarna att utveckla skrivandet. Detta går hand i hand med att de enskilda deltagarna blir starkare och tar egna initiativ utanför nätverket. Flera är engagerade i det arbete som *Liv i Sverige* bedriver och har blivit uppmärksammade, t ex i serien om skildringar av kvinnors arbetsliv.

Kerstin Lorentz

Ingvor, en av nätverksdeltagarna med egna erfarenheter av skolans oförmåga att ta sig an elever med läs- och skrivsvårigheter, ger oss denna inblick i ett möte med Pennstumpen:

Här runt bordet sitter kvinnorna som jag litet känner,
men alla här inne runt bordet vill jag skall vara mina vänner.
Jag lyssnar med glädje på deras underbara ord.
Här känner jag samhörigheten, här runt omkring ett bord.
För de vet hur det är att vakna mitt i natten, och yrvaket undra vart har jag förlagt den.
Den lilla pennstumpen som låg på nattduksbordet igår,
av den mitt i natten hittade jag inget spår.
Men så under kudden där låg ju min penna, och fort
tog jag fram mitt anteckningsblock och skrev ner mina tankar innan dessa flög bort.
Sedan kan jag åter sova gott, jag känner att jag ny styrka fått.
Så lyssnar jag åter, jag beundrar det jag hör,
tänk så vackert du tog med mig ut på din resa, tillsammans med din charmör.
Hur du beskriver dig själv som en annan person,
men ändå jag känner din smärta så där i en underton.
Jag lyssnar och ler en smula åt din gamle man,
han som väntade på kärleken, men tyvärr den aldrig fann.
Så tack alla pennstumpstjejer för att jag får lära känna er,
nu skall jag strax tystna, luta mig bakåt och lyssna, njuta och lära av er.
För ni ger mig så mycket mer än bara ord.

Ni ger mig mycket glädje, jag vet att ni mig förstod.

Ingvor Carlsson, 1997.

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/ .Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

Maria Ehrenberg är PR- och programbibliotekarie på Kristianstads stadsbibliotek, sambindningslektör och doktorand vid litteraturvetenskapliga institutionen i Lund. Hon är aktuell med boken *Romantik för vuxna flickor* och kommer i februari 2000 (v 6) som föreläsare till **Skönlitteratur 2000**. Pricka in det i filofaxen redan nu.

Romantik för vuxna flickor

MARIA EHRENBERG

Vi som var med kommer alla ihåg hur det var under det sena 1980-talet. Framför informationsdiskarna fylkades folk _ mest kvinnor _ som frågade efter FLN-litteratur och hur många ursäkter hade vi inte till det faktum att vi inte köpt in vare sig Hollywoodfruar eller Lace. Och de få böcker som vi ansåg att vi kunde släppa upp på hyllorna (Rona Jaffes och Freda Brights) gick skytteltrafik mellan låntagarnas hem och våra lånediskar.

Men i slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet började strömmen sina och vi började så smått få besök av damer, kvinnor och flickor som frågade efter en annan, och i mitt tycke, mycket bättre litteratur. Inte så sällan hade låntagarna från förra kategorien övergått till den nya genren. Den nya riktningen hade sina förelöpare men det stora genombrottet kom utan tvekan med Rosamunde Pilchers Snäcksamlarna. Som vanligt stod vi till en början rådlösa, men efterhand har vi alla haft anledning att lägga namn som Joanna Trollope, Maeve Binchy, Kate Fenton, Mary Wesley och LaVyrle Spencer på minnet. Även om vi kanske inte har läst någon av dessa författares böcker vet vi lite vagt att de handlar om romantik i engelsk miljö. Och att många av våra låntagare älskar dem är lätt att se.

Varför övergick folk från FLN till denna nya genre? Självfallet finns det inte ett utan många svar. Det mest självklara är FLN-litteraturens ytlighet. 80-talet har kallats för egoismen och den egna vinningens decennium. Hjältarna och hjältinnorna inom FLN-genren speglade detta väl. Rika, framgångsrika och sexfixerade amerikanskor strödde pengar på märkeskläder och deras hjältar körde dyra bilar. Hon var skådespelare, modedirektris, varuhusägare och han var oljemagnat eller hollywoodregissör av den demoniska skolan. De var sina kläder och sina hus och under ytan fanns ingenting.

Den nya genren, som jag döpt till "nutidsromantik" var ett svar på allt detta. Allt är nedtonat och det viktiga är människors relationer till varandra. Ingen har perfekt utseende och även om rikedom finns är den inte av det kolossala formatet. Som läsare har vi således lättare att identifiera oss med hjältinnan och hjälten och de vardagsgräl och slitningar som finns är det få som har undgått i verkliga livet. Och så är den så befriande brittisk, något som vi svenska läsare brukar uppskatta. Här finns allt det som vi lärt oss uppskatta i Agatha Christies deckare och Miss Reads idylliska noveller. Steget är inte heller långt till älskade engelska tv-serier som *En förlorad tid* och ?

Country living

Viktigt är nämligen att handlingen utspelas på landsbygden som på ett mycket effektivt sätt ställs mot London. På landet, eller snarare landsbygden, lever man det enkla men samtidigt sofistikerade livet. Man ställer sig utanför karriärstressen och jagandet av pengar som förekommer i London och i andra städer. Man föredrar de

öppna vidderna, den hälsosamma luften och närheten till människor. Här lever hjälten, hjältinnan men också deras fiender.

Hjälten

Alla som tror att den nutidsromantiske hjälten måste vara stilig har alldeles rätt för sig. Men det är önskvärt med ett väderbitet snarare än snarfagert utseende. Hans framtoning skall vara den av "a real gentleman" och bland hans anfäder finns både Mr. Knightley, Mr. Darcy (från Jane Austens romaner) och Mr. Rochester (i Charlotte Brontës Jane Eyre). Utåtriktad, handlingskraftig men med ett lätt demoniskt och outgrundligt drag _ se där har vi hjälten i ett nötskal. Hans lediga (causal) klädstil visar en man säker på sig själv och som klär sig efter behov, inte tvång.

Hans inre motsvaras av det yttre. Han är karaktärfast och en mycket god människokännare. Han är den som ser hjältinnans goda kvaliteter långt innan andra (och ofta även hon själv) uppfattar dem. Som gentleman är han noga med att inte sära andra människors känslor men när han måste döda gör han det effektivt. Självfallet är det sin motståndare som råkar ut för hans mer dräpande sida. Naturligtvis är han också ett under av effektivitet parad med ömsinhet i sängen.

Anti-hjälten

Anti-hjälten är däremot den snarfagre typen. Han ser för bra ut, är ofta uppkomling och saknar därför hjälten sanna egenskaper. Kvinnor är brickor i spelet att klättra högre upp på samhällsställningen och han använder både sina förförartalanger och ekonomiska skicklighet att nå dit. Men äkta vara kan han aldrig bli _ han saknar sinnets finess och den inre andliga resning som är gentlemannens bordsrätt.

Hjältinnan

Hjältinnan har många svagheter och en av dem är att falla för antihjälten. En vanlig igångsättare i nutidsromantiska böcker är att hjältinnan blivit övergiven av anti-hjälten. Hon längtar efter en man av bättre kvalitet och ett antal förslag passerar innan hon urskiljer den riktige hjälten. Att han ser henne trots hennes fel är hans stora förtjänst.

Utseendemässigt är hon ofta mycket vardaglig: några kilon för mycket, för stressad för en bra make-up, lite glömsk och alldeles för illa organiserad. Men hon har en begåvning, ett intresse som så småningom blir hennes yrke: krukmakare, trädgårdsdesigner, kock och reseledare är bara några exempel. Hjälten stödjer henne och finner det naturligt att en kvinna har ett yrke och ett intresse utanför hemmes fyra väggar.

Relationer

Men hjältinnans och hjälten största förtjänst är att de bryr sig om nära och kära. För dem är familjen, vänner och bekanta det viktigaste. Relationer värdesätter de högre än yttre ting och alla är beredda att ge upp huset, herrgården eller slottet när viktigare saker står på spel. De är beredda till anpassning om de bara får behålla sina vänner nära sig.

Självfallet gäller denna omsorg även det egna förhållandet. Par grälar som besatta inom denna genre, men att grunden för ett bra och hållbart äktenskap består i respekt för varandra är alla överens om.

Och detta är bara ett av genrens sympatiska drag. Vi som förespråkar läsning av

skönlitteratur hävdar ofta att skönlitteratur ger oss vidgade vyer och större förståelse för andra. Trots att nutidsromantik inte på något sätt kan kallas för "stor" litteratur uppfyller den gott dessa krav. Inblicken i andra äktenskap, i andra förhållande speglar vardagen och kan ge oss större förståelse av närliggande relationer. Att böckerna trots allt rör sig i fantasin ger oss en möjlighet att fly världen en stund. Och det är inte heller att förakta.

Maria Ehrenberg

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/ .Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

Skönlitteraturen lever!

LARS RYDQUIST

Folkbiblioteken har under de senaste fem-sex åren koncentrerat sina krafter på datoriseringar av olika slag och inte kunnat utvecklat arbetet med skönlitteraturen. Detta vet vi som arbetar på folkbiblioteken, men det har också framhållits i tidningsartiklar och vid konferenser. Kritiska synpunkter har kommit från Sveriges Författarförbund och från flera bokförläggare angående folkbibliotekariernas kunskaper om skönlitteratur och angående de minskade satsningarna på inköp av ny skönlitteratur.

SAB bildade i början av 1998 en kommitté med uppgift att bevaka skönlitteraturen för vuxna på folkbiblioteken och har vid seminarier och konferenser tagit upp och försvarat folkbiblioteken så långt möjligt. För att få en bättre bild av folkbibliotekens arbete med och satsningar på skönlitteraturen genomförde kommittén en snabbenkät i slutet av 1998. Enkäten redovisas i korthet i den broschyr *Skönlitteraturen och folkbiblioteken*, som nu finns tryckt. I broschyren finns också konkretiseringar av ett antal biblioteks arbete med skönlitteraturen. Tillsammans med de två seminarier som kommittén genomför hösten 1999 hoppas vi kunna förbättra bilden av bibliotekens arbete med skönlitteraturen, men också stimulera till ökad satsning på och marknadsföring av skönlitteraturen vid folkbiblioteken. Kommittén för skönlitteratur har också inlett ett samarbete med Btj med sikte på LÄSÅRET, då en bok om läsning av skönlitteratur skall ges ut. Kommittén planerar också olika former av samarbete med olika aktörer inom Läs kampanjen år 2000.

Till kommittén hör ett nätverk. Alla som vill verka för att sprida god skönlitteratur kan anmäla sig till nätverket.

Kommitténs uppgifter:

- verka för att sprida kunskap om god skönlitteratur och dess villkor ordna kurser, konferenser och studiedagar
- vara remissinstans i frågor som rör skönlitteratur
- göra en kartläggning av hur man arbetar med lässtimulerande verksamhet på folkbibliotek
- arbeta med katalogfrågor, indexering av skönlitteratur
- diskutera urvalsprinciper och inköpsfrågor
- se över behov av databaser
- samla och sprida kunskap om skönlitteratur på Internet

Kommitténs medlemmar

Kristina Andersson (ordförande) Umeå stadsbibliotek, Gunilla Eriksson, Älvstrandens bibliotek, Göteborg, Elisabeth Norinder, Sala stadsbibliotek, Sala, Lars Rydquist, Länsbiblioteket i Västmanland, Göran Schmitz, Malmö stadsbibliotek, Malmö

Kommitténs hemsida

<http://www.sab.se/kom/skonlitt/index.html#skonlitt>

På hemsidan finns information om pågående konferenser, Lästips och en diskussionssida. Öppet forum för alla som vill diskutera aktuella frågor om skönlitteratur, samt adresser till kommitténs nätverk.

Lars Rydquist

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/. Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

Det goda boksamtalet

INGER ULFSTEDT-FJELLSON

Ingen som arbetar på bibliotek hinner läsa alla böcker som kommer ut, även om en och annan biblioteksbesökare tror att så är fallet. Ingen biblioteksanställd hinner läsa alla böcker hon skulle vilja läsa och har ännu mindre tid för dem hon inte vill, men borde läsa. Det finns ju ett "borde läsa" av olika skäl: för att vidareutbilda sig i yrket, hålla sig underrättad om vad som kommer ut i olika ämnen, i olika genrer, följa bokutgivningen i stort.

Men den lilla tid som blir över av fritiden till bokläsning, vill väl bibliotekarien likaväl som alla andra läsintresserade använda till att läsa det man själv vill och har lust till. Hur gör man då med allt det andra? Med de nya romanerna med glassigt omslag, hur orienterar man sig i de olika genrerna, bland deckarna, bland de skönlitterära serierna, i romantikens blå sfärer, bland höstens nya böcker, i lyriken. Det var sådana tankar, som gjorde att en kollega och undertecknad för ca 10 år sedan började fundera kring hur man skulle kunna rationalisera läsandet genom ett slags central bokinformation. Vi erbjöd oss att läsa in en del av höstens bokutgivning för att sedan vidarebefordra till kollegor i olika grupperingar. Vår tanke var, att detta skulle vara ett rationellt och ekonomiskt sätt att hushålla med bibliotekariekrafterna - två som läser och berättar, ett stort antal som får nytta och förhoppningsvis även nöje av denna information. Vår arbetsgivare Göteborgs stadsbibliotek gav oss arbetstimmar till förberedelser, själva läsandet fick ske på fritiden.

Dåvarande länsavdelningen bjöd ut våra tjänster till biblioteken i länet, vilket resulterade i en turnéplan, som sträckte sig från Strömstad till Kungsbacka med besök på de flesta biblioteken däremellan. Allt som allt besöktes ett tjugotal bibliotek. Skönlitteraturen stod i centrum, med utflykter till angränsande genrer som biografien, människoödet med verklighetsbakgrund, en och annan reseskildring. De smalare böckerna, de som inte fick så stora rubriker ville vi plocka fram, en blandning av svenskt, utländskt och nordiskt. Några av de få nordiska böcker som översätts var det viktigt att visa på, det nordiska lever litet i skymundan. Kollegorna på de olika biblioteken uppskattade dessa nerslag i den aktuella bokutgivningen och vi kände ett synnerligen starkt gensvar. De flesta betonade, att det är synd, att vi talar så litet om skönlitteraturen, om innehållet i böcker överhuvudtaget.

Efter det första året, 1990, följde vi samma modell ett antal år, läste, reste ut och förmedlade läsintryck, personliga uppfattningar och synpunkter. Ibland hade biblioteken arrangerat en bokafton dit också allmänheten var inbjuden samtidigt med personalen. Två flugor i en smäll!

Detta stora projekt, som nog var något av ett eldsjälsgöra, kan man ju inte begära att alla skall upprepa. Men idén var också, att det skulle verka i det mindre formatet genom att sprida ringar på vattnet, flera personer på biblioteken skulle bli inspirerade att förmedla läsoplevelser till varandra.

För det är ju vad det gäller: läsoplevelser! Inte nödvändigtvis i form av några sedan månader förberedda föreläsningar, utan bara det informella förmedlandet av

en bra bok man läst, omtalad vid kaffebordet, vid en pratstund i korridoren. Man måste låta det få vara viktigt och ge utrymme åt den som besökt t ex Bokmässan, förlagsdagar eller andra ställen där böcker presenteras, att berätta om de nya böckerna för kollegorna. Utan att själv ha läst varenda bok, kan man glädja andra med en lättare presentation, genom att visa upp förlagsbroschyrer, läsa på bokens baksida, visa upp omslaget. Man kan också göra ett litet evenemang ihop med morgonkaffet, kalla det frukostmöte med frallor, och därvid på ett informellt sätt ge varandra bokinformation. Personalmöten är ju till för allvarliga ting, där blir inte mycket skönlitteratur omtalad. Ibland känns det som att samtal om böcker är litet förbjudet, som en hemlig last eller lust, som man inte får tala högt om, när det finns viktiga saker på agendan. Men - tänk om man helt djärvt skulle inleda varje personalmöte med presentation av en bok, kortfattat, en god läsupplevelse, som sätter alla i stämning inför budget- och IT-diskussionerna! Det känns viktigt att ständigt påminna om bokens existens, att få känna att det är den vi arbetar med, att den är kärnpunkten i vårt arbete på biblioteken. Alltifrån de väl förberedda, väl strukturerade bokföredragen till förmedlingen av läsupplevelsen i pausrummet, måste vi hålla igång det goda boksamtalet.

Inger Ulfstedt-Fjellsson

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbib/ .Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

Skönlitteraturen lever i Göteborg

MADELEINE BERGMARK

Göteborgs stadsbibliotek arbetar enträget och målmedvetet med att öka och gynna intresset för läsning och litteratur. Vi arbetar brett men värnar sedan några år särskilt om målgrupperna unga vuxna, arbetslösa och de som har utländsk härkomst. Med vårt arbete försöker vi skapa intresse för all skönlitteratur - prosa, lyrik och dramatik.

Hos oss finner man den skönlitterära avdelningen två trappor upp i huset. Här har vi försökt skapa en trivsamt plats som ger inspiration och upplevelser. Biblioteket ska vara ett levande kulturhus och även uppmuntra till eget skapande. Det gör vi genom att levandegöra skönlitteraturen på olika sätt.

Vi har skapat ett "rum i rummet" där det finns möjlighet att exponera olika typer av litteratur. Genrer, författarskap, aktuella ämnen och händelser är exempel på vad som kan lyftas fram. Detta rum, Poesihörnan, är ett av de ställen som vi använder till uppläsningar, författarbesök och bokprat.

Ett särskilt utrymme har unga författare fått. Deras böcker är märkta "unga vuxna" och visas på en framträdande plats. Ungdomar 16-25 år vill vi speciellt nå med denna satsning. Andra genrer som vi lyft ut är deckare, thrillers, fantasy, rysare och science fiction.

I *Poesihörnan* presenteras nästan varje torsdagskväll under vinterhalvåret aktuella författare. Vårt mål är att alla debutanter i Göteborg med omnejd ska komma till oss. För att genomföra detta samarbetar vi med institutioner, föreningar och förlag. Ett projekt, kallat Göteborgsk 90-talspoesi, genomfördes med hjälp av Arbetsförmedlingen.

En poet anställdes för att pröva nyskrivet material på våra besökare under en månad. Dikterna lästes i kaféet flera gånger under månaden. Göteborgarna fick träffa tio unga poeter.

En av dem fortsatte till och med att arbeta hos oss i nästan två år med stöd från Arbetsförmedlingen. Många kontakter med författare knöts under denna tid. Varje lördag under vintern har skådespelare från Stadsteatern läst prosa och lyrik på biblioteket. Texterna har vi valt och diskuterat tillsammans. En tillfälligt arbetslös skådespelerska arbetade hos oss några månader. Hon läste noveller i Poesihörnan några eftermiddagar i veckan och gick igenom vårt dramatikbestånd. Tillsammans gjorde vi en utställning med hjälp av Teaterhistoriska museets samlingar.

I samarbete med Författarcentrum Väst planerar och genomför vi flera stora arrangemang. Vi deltar bl a varje år i den riksomfattande Poesidagen i november. Förra året engagerades tolv poeter från skilda delar av landet. Världsbokdagen den 23 april är en annan stor kulturhändelse som stadsbiblioteket genomför med hjälp av Författarcentrum Väst och flera bildningsförbund. I år kunde man möta tio författare från Norge, Finland och Sverige i vår hörsal.

I Göteborg finns många små förlag som gärna presenterar aktuella författare på biblioteket. Tillsammans med småförlagen har vi visat deras utgivning i våra glasmontrar. Eleverna på Litterär gestaltning, universitetets författarutbildning,

kommer alla till vår Poesihörna. Flera av dem debuterar under studietiden och läser ur alldeles nya alster.

För att stimulera det egna skrivandet och skapandet har vi bjudit in poesiintresserade i alla åldrar för att på scen framföra egna texter och musik. Denna "Öppna scen" hoppas många ska bli ett återkommande arrangemang. För att också stimulera och avdramatisera läsandet har vi samlat små läsovana grupper för att läsa framför allt lyrik. Utifrån läsningen diskuterades sedan förutsättningslöst texten. Detta kallade vi *skapande läsning*.

I ett flerårigt projekt med Författarförbundet, ABF och Studieförbundet Vuxenskolan har vi utbildat cirkelledare att utnyttja bibliotekets resurser i sitt arbete. Då bjöds t ex författare in för att visa dem skönlitteraturens möjligheter. Bokprat varje vecka i lokalradion samt ibland boktips i tidningar och tidskrifter är andra exempel på vad biblioteket gör för att sprida litteraturintresset.

Den 13 december är, förhoppningsvis, återkommande Deckarens dag. Då kommer västsvenska deckarförfattare till bibliotekets kafé för att läsa och berätta. Dessutom lottar de ut böcker.

Vi har även ambitionen att ytterligare lägga in boktips och länkar på bibliotekets webbplats. Dessutom håller vi på att lägga in ämnesord i vår egen katalog för att göra skönlitteraturen sökbar där.

Detta är något som vi gör och har gjort på Göteborgs stadsbibliotek för att skapa ett ökat intresse för skönlitteratur. Vill du veta mer? Kontakta Madeleine Bergmark tel. 031-616552 eller Malin Andersson tel. 031-616550.

Madeleine Bergmark

[Innehållsförteckning](#)

Mitt livs roman

GUNNER SÜDOW

I somras så lyssnade jag rätt ofta och gärna på programmet "Frank" som går på vardagseftermiddagarna i P3 mellan 16-18. Det är ett lättare debatt och- kulturprogram med vissa ambitioner och där hörs allt som oftast författaren och "prataren" Marcus Birro, som under lång tid levererat poetiskt hållna skönlitterära lästips till lyssnarna. Dessa tips utvidgades under sommaren till att lyssnarna själva uppmanades till att maila in egna läsoplevelser. Det blev en härlig blandning av "hög" och "låg" litteratur, men med den gemensamma nämnaren att den betytt oerhört mycket för sin läsare - en historia som man burit med sig genom livet; en berättelse som förändrat ens syn på omvärlden; en story som rubbat ens cirklar....osv. Kort sagt; Dessa läsefrukter blev exempel på något som skulle kunna kallas "Mitt livs roman".

När nu mycket i detta nummer av "Framsidan" handlar om skönlitteratur så kunde jag inte bara låta bli att maila och fråga ett antal medarbetare ute i regionen efter tips på böcker som varit/är oerhört viktiga för dem. En del av resultatet kan läsas här nedan. Men inte skall vi väl stanna med detta....

Nej, nu inbjuds Var och En i läsekretsen att skriva om just Sin favoritroman. Det kan bli till en stående spalt under just rubriken "**Mitt livs roman**". Jag inbillar mig att det inte blir svårt att fylla utrymmet - Eller ??? Så välkomna in med Era bidrag: Omfång: 25-100 ord, som mailas, faxas, postas eller budas in till Redaktionen.

Så far då tankarna omkring hej vilt. Vad skulle jag själv välja ifall jag fick chansen. Litteraturhistorien far igenom huvudet med expressfart. Viktiga titlar, mästerverk, diktare, författare, gestalter, historier och åter historier snubblar på varandra.... Det är minsann inte helt lätt! Konstaterar lite generat att i Prousts "På spaning..." kom jag bara till den delen som bär den vackra titeln "I skuggan av unga flickor i blom". Och i Joyce "Ulysses" har jag bara läst några spridda kapitel. Och jag håller med den recensent som skrev ungefär så här om Thomas Manns "Buddenbrooks": Jag hade inte tråkigt när jag läste, men efter varje sida var jag förvånad över att jag inte hade det". Och "Brott och straff" kommer säkert nån annan att ta. Efter ett tag tar jag fram en nött röd gammal Delfinpocket och läser de första lakoniska raderna: "*I dag dog mamma. Eller kanske i går; jag vet inte.*" Ja. Den får det bli. Men till motiveringen får jag återkomma - kanske till nästa nummer ?

Gunnar Südow

WILLIAM SAROYAN

JAG VILL SE MIN SON

Den bästa roman jag läst?: denna fråga är omöjligt att besvara, jag antar att det beror på att jag läst för mycket nu, det går inte att välja. En roman som stannat i mitt minne är lättare att hitta även om det känns som om jag måste gå långt tillbaks: Jag väljer Jag vill se min son av William Saroyan som jag vann på ett lotteri på Binäringarnas dag på Sommarlust i Kristianstad någon gång i början på 60-talet! När jag läst ut boken grät jag för att den vars lut och för att jag aldrig skulle få träffa dessa människor! Det jag minns är inte boken i sig (mer än i fragment) utan min känsla för berättelsen! Jag tror att den

boken var med och lade grunden till min livslånga längtan efter böcker, historier, skrönor, sagor ...

Ingrid Olsson, Kungälv

FJODOR DOSTOJEVSKIJ

BROTT OCH STRAFF

Min starkaste läsupplevelse är och förblir nog, inget går ju upp mot gamla minne, Brott och straff av Dostojevskij. Mittemellan gymnasieexamen och tågresa från mina hemtraktens fastnaglande berg slukade jag denna tegelstensklassiker. Raskolnikovs öde i Petersburg följde mig överallt - från sängen till de ensamma lunchrasterna på sommarjobbet inom hemtjänsten. Dessa vecka, intensiva sommardygn lärde jag mig steka gröt, borsta mattfransar och älskar Litteraturen.

Helena Jannert, Mariestad

KERSTIN EKMAN

MENEDARNA

Att det blev just Menedarna som skulle bli min första träff med vuxenlitteraturen var inglunda något medvetet val men ingen tillfällighet heller. Hemma diskuterades det öppet och engagerat om politik och orättvisor, Romanen bygger på historien om Joel Hägglund från Gävle som emigrerade till Amerika och blev Joe Hill och tillika agitator. Han anklagades, och avrättades senare för rånmord. Envist vägrade han att yppa namnet på den kvinna som skulle kunnat ge honom alibi. Vilken gentleman och idiot.

Mitt tonåriga hjärta vändades och grät och närde naturligtvis ett barnsligt hopp om att historien skulle skrivas om. Romanens glödande känsla har följt mig genom åren och jag kommer aldrig att läsa om den. Tror jag ...

Britt Viktorsson, Skara

MARIANNE FREDRIKSSON

ANNA HANNA OCH JOHANNA

Denna roman speglar relationsförhållanden mellan såväl föräldrar och barn som mellan man och kvinna. Tre kvinnors livsöden Anna, Hanna och Johanna väver samman de senaste 100 årens samhällsutveckling, Med en förtröstansfull klarsynthet medvetandegörs läsaren livets gång; tre generationer kvinnor där personliga egenskaper, värdering och förhållningssätt alltid kommer att leva vidare genom kommande generationer.

Generationsromanen gjorde ett starkt intryck på mig och bär fortfarande med mig dess budskap. Detta kan bero på att min mormor stod mig mycket nära och trots att det gått tio år sedan hennes död saknar jag henne fortfarande.

Karin Semberg, Ulricehamn

HARRIET LÖWENHJELM

DIKTER

Jag tror det är kontrasterna. Balansen mellan högt och lågt, mellan skämt och allvar, mellan sorg och glädje. Jag tror det är hennes absoluta gehör för hur man balanserar insikten om livets förgänglighet och stora tragik mot den eleganta kommentaren, den kvicka repliken, den självirniska munterheten, den till synes barsnliga iakttagelsen. Jag tror det är den förmågan som gör Harriet Lövenhjelm till en av mina ständiga följeslagare.

Marianne Andersson, Göteborg

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/ .Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)

Invitation till norra Bohuslän

Bohusläns fyra nordligaste kommuner - Strömstad, Tanum, Sotenäs och Munkedal - har sedan 1995 en etablerad samverkan, där katalog, lånekort, låneregler och avgifter (i stort sett) är desamma. Avtalet löper under tre år och godkänns av resp kommunfullmäktige. För att få tillstånd att uprätta ett personregister som innehåller fler än en kommuns invånare, har man bildat ett kommunalförbund, vars direktion består av politiker från de fyra kommunerna. Detta har öppnat möjligheter till tankeutbyte över kommungränserna om utveckling av biblioteksverksamheten i norra Bohuslän. Och tillsammans har man numera ett bokbestånd som motsvarar en medelstor svensk stad!

Inte nog med detta! Här är gränsland och här är det naturligt att ha kontakter med grannlandet Östfold på den norska sidan. Redan idag gör man onliebeställningar hos fylkesbiblioteket i Fredrikstad och man har också börjat diskutera olika former för utökat utbyte med norrmännen.

Vad kommunalråden i norra Bohuslän tycker och tänker om sina kommuner i allmänhet och biblioteken i synnerhet kan ni läsa i Eda Ekendahls artikel *Det var en solig morgon...* Men innan dess ger vi plats i Framsidan för kommunernas bibliotekschefer. Tyvärr saknas Ann Marberg i Sotenäs. Red försökte fånga in henne på språng till hennes nya tjänst i Uddevalla, men nej, hon hann inte skri´va något. Vi får återkomma till Sotenäs i ett senare nummer, för där har hänt mycket positivt bl a en barnbibliotekarietjänst.

Red

Munkedal, finns det?

EVA HÖGMARK

Munkedals kommun är som ni vet en kommun med stor yta och en minskande befolkning. En typisk landsortskommun med utflyttning och dålig ekonomi. Allt är dock inte negativt. Har man som vi litet resurser själva får man ge sig ut och leta efter enheter att samarbeta med.

Ett steg i rätt riktning är det samarbetet vi inlett med förskolan/skolan när det gäller föreställningar musik och teater, men också film. Det är i och för sig inget nytt för många kommuner och det har väl funnits här tidigare, men vi har blåst liv i verksamheten och den är väl förankrad i samtliga enheter under Ungdoms- och kulturnämnden.

Tillsammans med Lysekil och Sotenäs är vi med i ett skolbioprojekt där Film i Väst är vår samarbetspartner och står för distribution och kontakter. Målet är att bygga upp en kontinuerlig filmverksamhet i skolorna. Detta projekt kommer att vara i tre år.

Som många vet har vi fyra kommuner i norra Bohuslän gemensam katalog och lånar av varandra. Det fungerar bra för vår del, men våra egna filialer och skolbibliotek är helt utanför denna kommunikation. Datakommunikationen är inte helt utbyggd och vår förhoppning är att filialerna kan komma in i systemet så fort som möjligt. De känner sig utanför och rektorerna förstår problematiken. De är positiva till en utveckling och ett närmare samarbete mellan folk- och

skolbibliotek. Det fordras dock rejäla insatser i form av personal och pengar till datorer, böcker etc. Ett arbete som kommer att ta tid, men det är bättre att skynda långsamt än att sätta sig med armarna i kors och vänta på "bättre tider"

I den stora entrén i Forum (kommunhuset där biblioteket ligger) har vi gjort i ordning två väggar med ordentlig belysning för konstutställningar. Detta har blivit uppskattat av både konstnärer och besökare.

Som så många andra har Munkedals kommun tillsammans med Bohusläns museum gjort ett kulturminnesvårdsprogram, dock har inte vårt tryckts upp till försäljning. Men med utgångspunkt från programmet har vi planerat för att marknadsföra våra kulturskatter bl a Lökeberg, Stenehed och Borgmästarbruket där en del av Munkedals industrihistoria finns. Munkedal har ett rikt kulturlandskap och med förenade krafter tillsammans med länsantikvarie, museet, stadsarkitekten kan vi åstadkomma bra skyltning och information till kommuninnevånare och turister. Lökeberg, en plats med fina hällristningar, som tyvärr måste täckas över under ett par år för att inte vittras sönder och fördärvas helt av lava. Detta har högsta prioritet för bevarande. Stenehed är ett gravfält, förmodligen från järnåldern, där ingen utgrävning gjorts. Dess två ställen är som små russin i vår kulturskatt, det finns mer, kom gärna hit så skall vi guide er!

Välkomna till Munkedal!

UTBILDNINGS- OCH BIBLIOTEKSVISION TANUM 2000 - Funderingar kring ett projekt JOHAN EDGREN

Tanumshede, centralort i Tanums kommun, har ett legitimitetsproblem. Naturligtvis inte formellt, men i många tanumbors ögon är inte Tanumshede kommunens egentliga administrativa och kommersiella centrum. Det är (eller snarare borde vara) istället den ort de själva bor på - Grebbestad, Fjällbacka eller t o m Östad och Backa i Bullaren. Detta avspeglas också i politiken. Det mest segdragna och omtalade (även utanför kommunen) politiska spörsmålet är vilken ort som skall få spritbutik.

Man kan tycka att detta enbart är humoristiskt och det skulle det väl också vara om bytänkandet begränsats till att gälla denna triviala inrättning. Emellertid har många en liknande syn på biblioteket, en av samhällets viktigaste demokratiska institutioner. Till viss del bottnar detta förstås i okunnighet om ett kommunalt bibliotekssystem uppbyggnad och funktion, men inte enbart.

Jag har som biblioteksansvarig stängt min hjässa blodig i försök att få även ks-politiker att förstå att man inte kan jämställa en filial med huvudbiblioteket. Och jag tror inte problemet är fattningsförmågan.

För att ta ett exempel så har detta resulterat i det ena fantastiska förslaget efter det andra för att svara upp mot politikernas ambition att få in huvudbiblioteket i kommunägda lokaler. Git Westman minns säkert när man ville flytta ner oss i Tanumskolans (lmh) källare för att man hade några tiotal (!) kvadratmeter över i anslutning till skolbiblioteket. Emellertid, nu finns för första gången sedan jag började i kommunen 1992, ett seriöst förslag till ny placering av biblioteket där man, åtminstone delvis, utgått från verksamhetens behov.

Tanums lärcenter

Bakgrunden är vuxenutbildningens kraftiga expansion under 90-talet som gjort komvux lokaler för små, samtidigt som universitet och högskolor erbjuder distansutbildning, vilket kräver nya resurser av samordning, studievägledning och teknisk utrustning. Som alla vet har kunskapslyft mm, trevligt nog, inneburit nya besökare på biblioteken men som tyvärr inte alltid åtföljts av nödvändig resursförstärkning.

För att ta ett helhetsgrepp har vi (förvaltningschef, ansvariga för komvux och bibliotek) i Tanum lagt fram en "Utbildnings- och biblioteksvision 2000" (http://hem.passagen.se/jee/Tanum_2000.htm) där nya lokaler i form av ett lärcenter är en förutsättning. Detta skall åstadkommas genom att bygga om en hyresfastighet i ett lågstatusområde med tomma lägenheter i Tanumshede. Där inryms huvudbibliotek, komvux och ett privat dataföretag, specialiserat på pedagogiska program. Verksamheterna får ändamålsenliga lokaler, vissa synergieffekter uppnås, kvaliteten ökar, servicenivån höjs samt ur ett övergripande kommunalpolitiskt perspektiv - man löser problemet med åtminstone en del av de outhyrda lägenheterna samt höjer statusen på ett mindre attraktivt bostadsområde. För kommunens framtid är det mycket viktigt att man rustar upp utbildningsutbudet för att bryta en negativ befolkningsutveckling samt förmå nya företag att etablera sig. Tillsammans med nya E6:an är detta en för Tanum helt avgörande fråga. För bibliotekets del så skulle inrättandet av en ny heltidsbibliotekarietjänst samt samutnyttjandet av kontors/kanslipersonal kunna innebära ökat öppethållande. Mediaanslaget skulle växa då komvux avsätter en del av sitt läromedelskonto dit. Förutom nya fräscha lokaler och en mer lättarbetad arbetsmiljö skulle vi få ett antal nya arbetskamrater, vilket bland annat innebär en jämnare könsfördelning, introducera ny teknik i form av utlåningsautomater, ett antal nya läseplatser både med och utan dator och kafé vägg i vägg. Dessutom är en mindre samlingshall planerad, möjlig att använda för barnteaterföreställningar etc.

Farhågor

Trots allt positivt var det en process hos både bibliotekspersonalen och mig själv innan vi kunde anamma tanken på att flytta från Tanumshedes omedelbara centrum 700 meter bort till utkanten av samhället. Tanken att huvudbiblioteket skall ligga i hjärtat av orten är fast rotad och vi har fortfarande våra dubier när det gäller just detta. Denna känsla förstärks av att vägar och allmänna kommunikationer inte är utbyggda i önskvärd utsträckning till det aktuella Höjdenområdet. Dessutom är tanken att biblioteket skall ligga i en sådan del av byggnaden att det alltid är öppet så fort huset är det. Det blir en pedagogisk utmaning att få allmänheten att förstå att man kan endast vänta sig fullständig biblioteksservice under en viss tid av öppethållandet.

Sammantaget är detta, mig veterligt, ett biblioteksprojekt som inte genomförts tidigare även om det finns likheter med andra. Vi på biblioteket tycker ändå att det är värt att pröva då det skulle vara en vitamininjektion för verksamheten.

Inga avgörande politiska beslut är ännu fattade men komvux måste ha nya lokaler till höstterminen 2000, så saken brådskar.

Strömstads stadsbibliotek i dag.

PER-HENRIK ASKERÖD

Sedan 01.01 ingår all biblioteksverksamhet i kommunen i en organisation med ett huvudbibliotek och tre biblioteksfilialer, ett sjukhusbibliotek, ett gymnasiebibliotek och ett högstadiebibliotek. Det sista skall enligt planerna utvecklas till att bli en bibliotekscentral för hela grundskolan, och i dagarna börjar en ny bibliotekarie där. Eftersom skolbiblioteken vid grundskolan de facto var nedlagda, är det trevligt att nu få möjlighet att bygga upp dessa ånyo.

Under året har vi fått flera internetanknytningar för allmänheten, med tre för vuxna och en för barn och ungdom på HB, och under hösten kommer ytterligare en på vår största filial i Skee. Det finns även sex PC'ar för internet på gymnasiebiblioteket och två på högstadiebiblioteket. All personal har tillgång till internet på sina datorer, och det finns på två datorer i lånedisken.

Vi har ett mycket bra samarbete med vårt norska grannlän Östfold och får vandringsbibliotek från länsbiblioteket i Fredrikstad förutom att de hjälper oss med fjärrlån. Biblioteket i Halden byter vi vandringsbibliotek och telefonkataloger med. Jag är också ofta med på deras länsmöten.

Strömstad är en sommarstad, men norrmännen besöker oss numera hela året. Detta märks även på att vi har fått många nya norska låntagare i tillägg till återkommande stugägare och sommargäster. Ofta kommer släktforskare från Norge för att forska i sina rötter, och de är inte endast från Östfold utan också från Vestfold, Telemark och Oslo.

Vårt samarbete med biblioteken i Munkedal, Sotenäs och Tanum inom NBBF (Norra Bohusläns Biblioteksförbund) är mycket värdefullt både när det gäller bokförsörjningen och personalsamarbetet.

I början var vi lite misstänksamma till att bli en del av biblioteksverksamheten inom en stor region på 49 kommuner, men nu tycker vi att det fungerar bra, och att vi ständigt får nya impulser i verksamheten.

[Innehållsförteckning](#)

En solig morgon i norra Bohuslän...

EDA EKENDAL

Strömstad, Tanum, Sotenäs och Munkedal - fyra nästan jämnstora kommuner i norra Bohuslän. Med en fantastisk natur. Med sol, klippor, hav och semester. Med ett hektiskt turistliv på sommaren. Med en urusel europaväg! Men finns de på vintern? Hur ser vardagen ut? Vilka tankar finns om framtiden? Vilken roll har biblioteket? Jag beslöt att fråga kommunernas högsta politiska ledning.

Kommunalrådet i Tanum, *Bengt Mattsson*, är Sveriges enda fp-råd och vald med personröster. Efter halva mandatperioden skall han byta uppgifter med *Claes-Åke Sörkvist* (c), som nu är barn- och utbildningsnämndens ordförande. Jag träffade båda en morgon när solen ännu gömde sig i sensommardiset.

Tanums kommun beskrivs i turistbroschyren som ett Bohuslän i miniatyr. Där finns kusten med skärgården, slättlandet och inlandet med vildmarken. Bekymmer, glädjeämnen, framtiden undrade jag. Turismen spelar naturligtvis en viktig roll - på gott och ont. Den för in pengar och föder en stor servicesektor som ger arbetstillfällen men trissar också upp fastighetspriser och kräver dyrbar kommunal service. Kommunen är den största arbetsgivaren. Tillverkningsindustri, jordbruk och fiske är traditionella näringar, men man hoppas att med hjälp av den nya tekniken locka ny företagsetablering till kommunen och att höja utbildningsnivån bl a via distansutbildning. I samband med EU-projekt har tele- och datakommunikationsnätet byggts ut till en kapacitet på 2 Mb/sek inom hela kommunen och till 10 Mb/sek i Tanumshede. Skolorna och biblioteken är anslutna. Det finns ett fruktbart samarbete med grannarna i Bohuslän och med norra Dalsland och Fyrstadsområdet - speciellt inom turismen.

Kulturen är viktig! Tanums berömda hållristningar är klassade som världsarv. Många konstnärer bor och verkar i kommunen. Kulturevenemangen är många, speciellt på sommaren.

Framtidsplanerna för biblioteket är ny lokal med lärcenter och medborgarkontor. Biblioteket har en viktig roll i distansutbildningen och det livslånga lärandet. Biblioteket är en samlingspunkt för kommuninvånarna.

Men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Bengt Mattsson tyckte att det fanns en viss konservatism inom bibliotekarieskrået. Hur bestämdes medieurvalet? Känner biblioteken alltid till människornas behov och svarar man på dem? Här finns en uppgift för regionbiblioteket: att gå i spetsen med nya idéer, att riva murar, att inspirera till tänkande i nya banor. *Biblioteket måste förändras med tiden för att möta framtidens behov!* Med de orden avslutades samtalet i Tanumshede.

Munkedals kommunalråd *Göran Nyberg* (c) ställde sig först lite frågande till ett samtal.

Jag kanske inte är den rätte att tala med eftersom jag inte har ett direkt inflytande på bibliotekens utveckling. Den prioriteringen görs i ungdoms- och kultur nämnden, sa han, men när jag förklarar varför jag ville höra just hans åsikter, fick jag mitt

samtal.

Biblioteket är en betydelsefull resurs i det livslånga lärandet och en naturlig del i kunskapsutbyggandet. Där kan medborgarna få information om aktuella frågor, använda internet och lära sig hantera datorer. Biblioteket kan vara en viktig mötesplats i alla delar av kommunen, sa Göran Nydahl. Munkedals framtid? Jovisst, finns den! Munkedal har alltid varit en plats där vägar och idéer har strålat samman. Med utbyggd E 6 finns både Göteborg och Oslo inom nästan pendlingsavstånd. Ungdomen skall inte hållas kvar, utan man skall istället se det positiva i att de ser sig omkring, lär sig saker och kanske återkommer - med nya idéer och tankar.

Men det är naturligtvis angeläget att ge kommuninvånarna goda utbildningsmöjligheter i kommunen i dag. Inom ramen för RIV-projektet finns just nu i Munkedal två kvalificerade datautbildningar på distans. RIV-projektet - Regionalt InformationsVägnät - är ett IT-projekt, som bygger på samverkan mellan 13 kommuner i norra Bohuslän, Dalsland samt Fyrstad och får medel bl a från EU, KK-stiftelsen, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla och Telia Hur deltar biblioteket i denna utveckling? Göran Nydahl medgav att han kanske inte hade riktigt tänkt på bibliotekets roll i detta sammanhang, men skulle ha det i åtanke.

I Kungshamn glittrade kvällssolen i det nybonade havet. *Rolf Mattsson* (s) väntade på mig i ett stängt kommunhus. Kulturen är viktig och efterfrågas, inte minst av företagen - kulturen är en lokaliseringsfaktor, sa han. Kulturlivet är aktivt. I Sotenäs kommun finns teaterförening, hembygdsförening, musikgrupper, som den kommunala musikskolan kan ta äran av att ha utbildat, samt många utövande konstnärer.

Kommunen har ett aktivt samarbete med näringslivet. Det finns en modern beredningsindustri - 75% av hela Sveriges fiskeberedningsindustri finns i Sotenäs. Detta har i sin tur lett till att transport- och logistiksystemet är välutvecklad vilket lockar nya industrier - t ex startar beredning av kalkoner inom kort. I anslutning till denna berednings- och förädlingsindustri finns det många innovativa småföretag, högskolekurser på distans och det planeras några specialinriktade gymnasieprogram. Arbetslösheten är låg - 3,8% öppen arbetslöshet. Sotenäs har satsat mycket på ny teknik. Tillsammans med Färgelanda har man gått i täten i RIV-projektet. Kommunen har ett utbyggt bredbandsnät dit administration, skolor och bibliotek är anslutna. Näringslivet har ännu inte visat så stort intresse men man räknar med att det skall öka med tiden. Två företag finns med i styrgruppen. Biblioteket är viktiga mötesplatser för information och kultur. Rolf Mattsson tror på sitt Sotenäs och är övertygad om att utvecklingen är positiv!

Högt över Strömstad svävar det imposanta stadshuset där jag mötte Erland Lundqvist (c).

Kan man inte som liten, enkel medborgare känna sig nertryckt och i underläge bara av huset, frågade jag. Jo, det kan vara så, men vi arbetar för att göra huset till en samlingspunkt för kommuninvånarna dit alla kan lägga möten m m och alla är välkomna till mig! sa Erland Lundqvist och fortsatte:

Strömstad befinner sig i en stark utveckling. Överallt pågår ett intensivt byggande. Närheten till Norge betyder mycket för gränshandel och turism. Det finns också en historisk samhörighet. Man räknar med att i närområdet norra Bohuslän, Östfold och Osloområdet ha c:a 2,5 miljoner invånare. Med en utbyggd E 6 kan

kontakterna bli ännu bättre. Det strömmar in pengar. Men det är viktigt att ha balans mellan att bevara och utveckla. Strömstads egenart måste finnas kvar. Fisket t ex, som är en traditionell näringsgren, får inte bli enbart ett turistjippo.

Det diskuteras ju en hel del om faran att Strömstad säljs till starka kapitalintressen och att de vanliga människorna kommer i kläm. Erland Lundqvist ansåg att det var en av de viktigaste uppgifterna för beslutsfattarna att åstadkomma en positiv utveckling.

Som sin viktigaste uppgift såg han att skapa ett positivt klimat, att ta upp och diskutera frågorna - även, och framför allt, de kontroversiella! Som politiker skall man ha en klar åsikt, vara visionär, stå för värderingar, synas och vara tydlig. Och träffa folk!

Erland Lundqvist hyser stort förtroende för Strömstads stadsbibliotek. Biblioteket är viktigt i demokratiutvecklingen - en källa till kunskap och information. Detta gäller folkbibliotek såväl som skolbibliotek. Samtidigt är det också ett ansvar som biblioteket måste ta! Att föra en ständig dialog med allmänheten och politikerna om mål och funktion. Biblioteket måste aktivt ta del av samhällsutvecklingen, vara med och skapa framtidsbilder och delta i de fora där framtid och utveckling diskuteras! Var med! Tag plats! uppmanade Erland Lundqvist. Vad gör biblioteket för att fånga upp medborgarnas behov? Hur utnyttjar man ny teknik? Är biblioteket ett forum för debatt? undrade han. Vilka idéer och visioner finns för framtiden? Regionbibliotekets uppgift kan vara väcka debatt om dessa frågor inom biblioteksvärlden. Att stötta positiva processer i kommunerna. Att arbeta underifrån tillsammans med kommunbiblioteken. Att aldrig vara en byråkratisk uppifrån institution.

Var med i debatten! Tag initiativ! Tag plats! Visa vad biblioteket kan! Kom till mig! Var visdomsord som jag fick med på vägen. Allmänt upplivad gick jag nerför trapporna i kommunhuset, medan jag tittade på den vackra utsikten över staden och hamnen en blåsig och halvmulen septemberdag. Hur relatera det jag hört till det jag vet - eller tror mig veta om den krassa verkligheten för biblioteken. Norra bohusläns bibliotek badar ju inte precis i pengar och resurser. Man trollar ständigt med knäna när man inte går på desamma... Fast - det finns så mycket kreativitet, så mycket kunnande och entusiasm!

Eda Ekendahl

[Innehållsförteckning](#)

BAKSIDAN

Mötesplats 2000

De regionala kulturinstitutionerna - teatrar, museer, Musik och Film i Väst och Hemslöjd och Regionbibliotek Västra Götaland samarbetar för andra året i Mötesplats 2000.

I Falköping den 5:e och 6:e april 2000 kommer detta evenemang av föreställningar, seminarier och utställningar att arrangeras. Målgrupper är barn och ungdomar i värdkommunen och alla som arbetar för och med barn och ungdomar i Västra Götaland - från föräldrar till regionalpolitiker.

Regionbiblioteket medverkar och tänker förlägga arbetsmöte för barn- och skolbibliotekarier till Falköping i anslutning till Mötesplats. Vi håller på att planera ett eller flera seminarier.

Program och anmälningsblanketter kommer att sändas ut under hösten - så - håll ögonen öppna!

Katarina Dorbell, Malin Koldenius

[Innehållsförteckning](#)

Regionbibliotek Västra Götaland - www.nfk.hb.se/regbibl/ .Senast ändrad den 27 maj 2002.
Webbansvarig [Bengt Källgren](#)